

Divizní generál in memoriam Josef ZMEK

* 16. 10. 1889 Počátky

† 8. 7. 1942 Sachsenhausen

sedící uprostřed

Vzdělání získal na obchodní akademii v Hradci Králové, kterou ukončil v roce 1909. Úspěšnou dráhu bankovního úředníka přerušila prezenční služba v rakousko-uherské armádě a následně první světová válka. Již na začátku srpna 1914 odjel ve funkci velitele čety pěšího pluku 18 na ruskou frontu. Tam byl v červnu 1915 ustanoven velitelem roty a krátce poté, 5. července 1915, byl zajat v prostoru Lublina. V zajateckém táboře v Rjazani se dobrovolně přihlásil do České družiny, avšak službu nastoupil až v červenci 1917. Když ukončil důstojnický kurz v Borispole, byl ustanoven velitelem čety 7. střeleckého pluku „Tatranského“. Jako „emisar“ se zúčastnil od října 1917 do ledna 1918 náboru dobrovolníků pro Čs. vojsko na Rusi. Poté dočasně velel 11. rotě 7. střeleckého pluku, s níž se zúčastnil jednak bojů proti Němcům u Bachmače, jednak operací proti bolševikům od Mariinska až po Čitu.

Za statečnost v boji pod Bachmačem byl vyznamenán řádem sv. Stanislava 2. stupně s meči a v prosinci 1918 byl povýšen do hodnosti majora. V této době však už zastával funkci velitele 11. střeleckého pluku „Františka Palackého“, který na samarské frontě prováděl „výpravy proti bolševikům“, zúčastnil se bojů na řece Many a následně pak ústupu ze Sibíře.

Do vlasti se vrátil 1. srpna 1920. Stal se důstojníkem z povolání a zůstal ve funkci velitele 11. pěšího pluku „Františka Palackého“, jenž byl dislokován v Písku. V roce 1922 pak absolvoval II. ročník Vysoké školy válečné v Praze.

Krátce poté se zúčastnil prvních manévrů čs. armády na Sedlčansku a 21. listopadu 1922 převzal velení 12. pěšího pluku „generála M. R. Štefánika“ v Komárně. Odtud po šesti letech odešel do Olomouce, kde byl ustanoven velitelem pěšího pluku 27. Velitel 14. pěší brigády brigádní generál Homola o plukovníkovi Zmekovi tehdy uvedl: „*Srdečné, přímé, upřímné, klidné a přitom energické povahy. Samostatný, svědomitý, pracovitý, starostlivý a spravedlivý. Má velmi dobré zkušenosti a úsudek, dovede se dobře a rychle rozhodnouti. Pluk vede takticky i administrativně velmi dobře.*“

V letech 1931 - 1932 absolvoval „velmi dobře“ kurz pro vyšší velitele v Praze (byl sedmý z osmnácti posluchačů). Podle vyjádření velitele kurzu divizního generála Václava Kopala „*jevil vždy zájem, velkou píli a dobrý postřeh, zejména v praxi... Má značné vojenské vědomosti, smysl a zájem pro jejich další získávání. Rozhoduje se dobře, účelně a úplně samostatně. Debat účastnil se poměrně málo, ale když byl tázan, vždy byly jeho odpovědi vyhovující a svědčily o zájmu o věc. Při řízení vlastního cvičení poněkud tvrdohlavý a nepružný. Při řízení operací v terénu klidný, s dobrým postřehem a přehledem. Velmi dobrý, praktický velitel vyšší jednotky. Pro tuto funkci je mnohem způsobilější než pro práci ve štábu.*“

A tak byl na podzim 1932 ustanoven velitelem 8. pěší brigády ve Vysokém Mýtě. Dnem 21. ledna 1934 byl jmenován brigádním generálem a od podzimu byl již přidělen na ministerstvo národní obrany, kde se začal zapracovávat do funkce přednosty I./1. oddělení (pěchoty). Po třech letech výkonu této funkce se přece jen vrátil ke službě u jednotky. Tentokrát převzal velení 14. pěší divize a současně zastával funkci velitele posádky v Kroměříži.

Jeho nadřízený, velitel III. sboru divizní generál Antonín Hasal, hodnotil generála Zmeka jako velmi schopného vychovatele se širokým rozhledem. „*Vede a řídí výchovu podřízených a výcvik jednotek s úspěchem, využívaje přitom plně bohatých zkušeností. Jeho zásahy jsou všude patrné. Jako velitel divize na místě. Velmi schopný. Rozhodný, rázný. Ovládá velmi dobře nejen taktiku pěchoty, ale i součinnost všech zbraní. Rozhoduje se dobře, účelně, samostatně.*“

Po nacistické okupaci se generál Zmek zapojil do činnosti kroměřížské Obrany národa, kde působil jako vojenský poradce až do svého zatčení. Nacisté před zahájením válečných operací v Polsku přikročili v celém protektorátě k rozsáhlému zatýkání veřejných činitelů, politiků, novinářů, legionářů, důstojníků, sokolů, prostě všech lidí, v nichž viděli skutečné i možné protivníky. Mezi těmi, kteří byli odvezeni do koncentračních táborů, byl i generál Zmek. Sachsenhausenským útrapám podlehl před svými třiapadesátými narozeninami ...

PhDr. Zdeněk Vališ

OKRUH MOŽNÝCH PROBLÉMŮ ČASOPISU VOJENSKÉ ROZHLEDY NA LÉTA 1996-97

1. Obranná politika českého státu.
2. Výstavba, organizace a řízení armády.
3. Hlavní aspekty a způsoby optimalizace AČR.
4. Analýza možností začlenění vojsk AČR do koalice demokratických států při řešení problémů celoevropské bezpečnosti.
5. Vojenská strategie a operační umění.
6. Zásady použití, požadavky a potřeby přípravy a vedení operace v koalici.
7. Způsoby dosažení kompatibility s NATO v oblastech výstavby, výzbroje a přípravy AČR.
8. Působnost rezortů státní správy ve prospěch obrany teritoria, principy součinnostních vazeb a požadavky na AČR.
9. Zásady řízení obrany teritoria v prostoru vedení bojové činnosti a v zázemí na regionální a okresní úrovni.
10. Rozvoj vědy a výzkumu ve prospěch armády (hlavní cíle, programy atd.), obranný výzkum – viz rubriku na str. 58
11. Počítačové modelování v AČR.
12. Vojenské aspekty mezinárodního vývoje (jednání o bezpečnosti, poučení z konfliktů v zahraničí, rizika a ohrožení).
13. Možnosti dalšího vývoje vojensko-strategických vztahů mezi Českou republikou a Rakouskem.
14. Krizový management.
15. Použití Armády ČR při nevojenských ohroženích.
16. Součinnost různých druhů ozbrojených sil s armádami států NATO během společných cvičení.
17. Systém územní obrany – potřeby, předpoklady a skutečnost.
18. Činnost sil územní obrany při obraně státních hranic.
19. Zásady budování organizačních struktur vojenských institucí a jednotek.
20. Úloha, struktura a zásady činnosti systému PVO v obranném systému státu.
21. Zásady přípravy a vedení nestandardních operací.
22. Role a místo aeromobilní činnosti na současném bojišti.
23. Příprava a obrana měst silami vojska územní obrany.
24. Ekonomická a finanční hlediska obrany, systém plánování, programování a rozpočtování AČR.
25. Role ekonomických analýz při přijímání rozhodnutí.
26. Tank 21. století – skutečnost nebo fikce?
27. Logistika a ekologie.

Tvořivá činnost autorů se tímto okruhem možných problémů nijak výrazně nelimituje, neboť ani nevycerpává celou škálu dalších zajímavých otázek a má spíše orientovat pisatele článků.